

Villanások

Ki jött előbb?

Kelet-Európa sorban álláshoz szoktatott népei számára mindennapos ez a kérdés: – Ki jött előbb? Azaz: Ki után kell beállni a kenyérért, húsért, cipőért, szappanért stb. kanyargó sorban, amely órák, napok, hetek, évtizedek óta épül már, vízszintes toronyként laposan-magasodva, amíg egyszer csak – a fizika törvényeinek ellentmondva – összeomlik, maga alá temetve az éppen érvényben lévő hatalmi struktúrát, s helyére emelve, illetve dominólapokként egymás mellé rakva az újat, melyet egyetlen pöccintés ismét a földre fektet majd... De ezt a nálunk ritkábban használatos „ki jött előbb?”-öt megelőzte egy másik, amely nekünk, magyaroknak hangzott a legsötétebben ebben a térségben: a győztesek számára is vesztes háborúk utáni osztozkodás alapkérdése. Mert aki előbb jött, annak terület és uralom jár, s ha az elsőbbséghez még többség is járul, különösen, persze, a győztesek logikája ennél bonyolultabb: ahol kisebbségben vannak (Csallóköz, Székelyföld, Koszovo), ott az előbb jöttekre kell hivatkozni, ahol viszont megvan a többség, negligálni lehet a régebben ott lakó kisebbség történelmi jogait, ahogyan ezt a jelenlegi nagyszerb igények mutatják.

Tudom, hogy hasztalan, de hadd mondjak el egy békítő anekdotát.

Egyetemi évfolyamtársam, a ma Párizsban élő Rittersporn Gábor, akinek karikatúraszzerűen megrajzolt alakja Temesi Ferenc regényében, a Porban is szerepel, ő mondta egyszer, amikor baráti évődéssel, ami dühödt veszekedésbe is átcsaphatott volna, az ő – illetve ősei – magyarságát vitatták a „ki jött előbb?” elve alapján. – Mit akartok? Amikor ti bejöttetek a Vereckei-szoroson, mi már ott álltunk és a portékánkat kínálhattuk: „Kacagányt, buzogányt tessék!” – Ezen mindenki nevetett, és a vita nem folytatódott.

Ó, Uram, ezt a humorérzékét add meg viszálykodó népeidnek!